

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Vriesland; Prof. Dr F. W. Groenbeide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, 's-Gravenhage; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Loos, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijss, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f7.50 per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Behoeft aan gezag I. — Uit de Schrift: Wat en Wien? (Jes. 22:16). — Kerkelijk Leven: Synode-Indrukken VII. — Literatuur en Kunst: St. Franciscus van Assisi, door A. G. Wolf. Een groot gezin, door G. Ingwersen. — Perschoonw. — Pop-Wet. Schetsen: Over den Satan V. — Boekbespreking. — De Synode van Assen: 18e, 19e, 20e en 21e zitting. Het Rapport der Dogmatisch-Exegetische Commissie. Conclusien van het Rapport der Kerkrechtelijke Commissie. — Kerknieuws.

BEHOEFTE AAN GEZAG.

I.

Een student, leerling aan de Amsterdamsche Stedelijke Universiteit, vertelde mij eenigen tijd geleden, dat een van zijn hoogleraren op college zoo terloops de opmerking had gemaakt: „de massa, nu ja, de massa heeft behoefte aan gezag”. Blijkbaar was de bedoeling van deze ietwat hooghartige opmerking, bij de studenten den indruk te wekken, hoeveel zij, dank zij hun wetenschappelijke vorming, vóór hebben op „de schare, die de wet niet weet” en die daarom zweert bij de woorden van anderen. Intellectueel zelfgevoel ziet hier van uit de hoogte neer op den staat van geestelijke hulpbehoefte, waarin de domme menigte verkeert.

En toch is de hier gemaakte tegenstelling veel minder absoluut dan zij op het eerste gezicht schijnt. Ook de knapste professor ziet, bij de zich steeds verder specialiseerende wetenschap, het terrein, dat hij met zelfstandig inzicht beheerscht, almeer inkrimpen en is voorts, daarbuiten, nagevoel evenzeer als „de massa” aangewezen op de autoriteit van anderen. Maar dit niet alleen — ook het wetenschappelijk werk zelf rust op een onderbouw van beginselen, axioma's, vóór-oordelen, voor wier gezag hij onvoorwaardelijk te buigen heeft, indien hij iets tot stand wil brengen. Niemand minder dan Pasteur kwam er indertijd rond voor uit, dat hij zich bij zijn zeer exacte onderzoekingen, die o.a. voor de ontwikkeling van de bacteriologie den grondslag hebben gelegd, had laten leiden door zekere „idées préconçues” (vóór-oordelen) die hij als geloofwaardig Roomsche aan zijn religie ontleende.

Behoeft aan gezag is, als zoodanig, dan ook niet een symbool van intellectuele armoede: ze laat haar aanwezigheid evenzeer voelen op het terrein der wetenschap, al wordt zij hier weleens min of meer opzettelijk verdonkeremaand. Zij is, om zoo te zeggen, een metafysisches Bedürfnis, een kenmerkende grondtrek van het geestesleven.

Dat dit niet alleen in onze kringen, waar het gezag, theoretisch althans over 't algemeen in eere is, maar ook daarbuiten nog gevoeld en erkend wordt, blijkt onder meer uit het optreden van iemand als Foerster. In zijn zeer lezenswaardige dissertatie, waarvan (voor een proefschrift zeker een niet alledaagsch verschijnsel) onlangs de tweede druk uitkwam, vestigt Dr J. Eykman, de directeur der A. M. V. J., de aandacht op dezen man „met een wereldnaam”. Allereerst geeft hij een kort en helder overzicht van de leidende gedachten uit Foerster's voornaamste werken en daarin komt nogal een en ander voor, dat ongetwijfeld van belang is voor wie het moderne leven wat dieper dan tot aan de oppervlakte wil leeren kennen.

Recht is al aanstonds deze uitspraak van den Duitschen paedagoog, dat „wij staan voor het feit, dat de moderne maatschappij, geestelijk en zedelijk, niet is opgewassen tegen de ongeboorde machtsmiddelen, die zijzelf door wetenschap en techniek op de wereld heeft losgelaten”. De hier gestelde diagnose is in elk geval de overweging waard en niet minder is dat het beeld, dat Foerster teekent van het kind der twintigste eeuw. „De menschen hebben zich” — zegt hij — „door de resultaten der moderne cultuur laten overlappen en hebben gemeend, dat eerst nu de gulden eeuw voor ons aanbrak. Zij hebben te hard gejuicht bij ieder nieuw resultaat der wetenschap en hebben niet begrepen, dat die nieuw-

ontdekte wereld van krachten ook een veel grooter persoonlijk innerlijke kracht noodig maakte en dat bij gebreke daarvan, het oogenblik zou komen, waarin die wereld zich tegen hen zou keeren”.

Daar is inderdaad veel van waar. Wij lijden, om maar iets te noemen, in dezen modernen tijd aan: overmaat van indrukken. Ouders klagen wel eens, dat het leerplan van de school zoo overladen is, dat de kinderen er haast onder bezwijken, maar in veel opzichten zijn de volwassenen er weinig beter aan toe. Wij weten letterlijk van alles. Dank zij een almeer geperfectioneerde techniek, leven wij met heel de wereld mee. Elken dag vertelt ons de krant, wat er tot in de uiterste hoeken gebeurt. Reisvereenigingen maken het bezoeken van een goed deel van het buitenland al gemakkelijker en goedkooper. De radio brengt woorden en klanken van uit groote verten in onze huiskamer. Zoo stapelen zich onophoudelijk de indrukken, die wij ontvangen, op. Daar komt haast geen einde aan. Maar tegelijk hiermee stompt de vatbaarheid voor diepe, blijvende indrukken af. Door overlading verdringt het een het ander. Indrukken te kunnen opdoen, is een kostelijke eigenschap van onzen geest, maar, zullen zij ons waarlijk verrijken, dan moeten zij verwerkt worden. Bezinken ze niet, worden ze niet waarlijk ons eigendom, dan kweken ze een oppervlakkigheid, die voor 't oog heel wal lijkt, maar die een groote innerlijke leegte verbergt. Erger nog. Zooals het verwende kind van rijke ouders, door allerlei snoeperijen bedorven, op den duur den smaak verliest voor gezonde, degelijke kost, zoo ontstaat er in de ziel, wanneer zij de veelheid der indrukken niet meer aan kan, een ongedurigheid, een nerveuze overspanning, die haar ongevoelig maakt juist voor die dingen, die zij 't meest voor haar geestelijken welstand noodig heeft. Ze jaagt dan naar al sterker prikkels en naar al heviger emotie's, maar sluit zich toe voor diepergaande invloeden en zinkt tenslotte doodmoe weg in de stemming van doffe oververzadiging. Het leven van duizenden in onzen tijd doet denken aan het doek van den film, waardoor 't jachtige trilbeeld wordt opgevangen, maar dat, zoodra de voorstelling is afgelopen, even leeg is en niets zeggend als tevoren.

Zeker — om billijk te zijn, mogen wij niet uit het oog verliezen, dat er, naast hen, die bevrediging zoeken in allerlei alledaagsche genietingen, ook een tamelijk breede groep is van mannen en vrouwen, die naar edeler zielepijs vragen. Zelfs wordt die groep gaandeweg breder. Onze democratische tijd heeft een populariseering gebracht van de schatten van wijsbegeerte, wetenschap en kunst, die deze onder nagenoeg ieders bereik brengt. Wat de groote denkers hebben gepoensd, wat knappe en energieke vorschers hebben ontdekt, wat klassieke dichters hebben gedroomd en gezongen, daar kan ieder voor betrekkelijk weinig geld achter komen en er tot zekere hoogte van genieten. Maar toch keert hier, zij het dan onder nobeler vorm hetzelfde gevaar terug van onverwerkte indrukken, die wel een schijn van verzadiging geven, maar in werkelijkheid den diepsten honger niet stillen. En dat gevaar wordt met het oog op de toekomstige ontwikkeling der maatschappij nog dubbel acuut, nu, dank zij de verbetering van haar economische omstandigheden, een belangrijk deel van onze arbeidersbevolking ook den smaak heeft beet gekregen van de „zegeningen der cultuur”. Men versta ons wel — wij denken er niet aan, aan anderen te misgunnen wat wijzelf genieten. Er is zelfs iets bijzonder aantrekkelijks in de levendige belangstelling, die al breder kringen loonen in de goederen onzer beschaving en het zou onverstandig zijn, die belangstelling met een groot woord als uit den boze te veroordeelen. Maar zooals alle licht zijn schaduwkant heeft, is het ook hier, en daartegen te waarschuwen, blijft voor wie zijn volk in liefde dienen wil, plicht. Wanneer zelfs een man als Foerster, dien niemand van conservatieve en achterlijke bekrompenheid verdenken zal, als de kwaal van onzen tijd wijst op de zwak-

heid van den mensch tegenover de cultuur, die hem boven 't hoofd groeide, dan zullen wij goed doen, een dergelijke waarschuwing niet in den wind te slaan maar ter harte te nemen.

T. FERWERDA.

UIT DE SCHRIFT.

Wat en Wien?

(Biduur voor het gewas).

Wat hebt gij hier en wien hebt gij hier, dat gij u een graf uitgehouwen hebt, als die zijn graf in de hoogte uithouwt?
Jesaja 22:16.

Zie daar den parvenu, Sebna.

Hij is als een vreemde, als een man van buiten, ingedrongen in het heilige volk en de heilige stad, Jeruzalem, en hij heeft er wel carrière gemaakt ook. Is hij niet de voornaamste dignitaris aan het hof van Hizkia geworden?

Zie hem daar druk doende.

Hij zorgt voor zijn graf.

Zeg daar nu geen kwaad van, want gij doet niet anders. En niemand doet eigenlijk iets anders, dan dat eene: zorgen voor zijn graf. Want het graf is ons laatste rapport. Waar de boom valt, daar blijft hij liggen immers? Het graf, dat ons gedolven wordt, of uitgehouwen, legt voor de epigonen vast de laatste conclusie, die uit de zienlijke dingen van ons leven met betrekking tot de zienlijke openbaring van ons wezen genomen is. Het graf — dat is onze laatste worsteling tegen de harde werkelijkheid van het stoeve woord, dat „niet een iegelijk, dien de menschen prijzen, maar dien de Heere prijst, beproefd is”. Wie heeft zijn laatste worsteling niet lief?

Och, wij allen bouwen aan ons graf. Aan zijn opschrift. Aan de klasse, waarin het zal geplaatst zijn. Aan zijn versiering, minder of meer. Aan zijn ruimte of aan zijn smalle. Maar aan ons graf bouwen wij, iedere werkdag, elke struggle for life, alle daad van inspanning om in het leven vooruit te komen, het is alles er om begonnen, dat die laatste conclusie, dat laatste definitieve rapport, dat met menschen-inkt en in menschen-schrift geschreven wordt, omhoog gevoerd zal worden.

Neen, zeg van Sebna geen kwaad. Hij wil begraven zijn bij Jeruzalem's adel. Gij soms niet? Hij heeft er toch voor gewerkt? Hij ging er toch dagelijks mee om? Hij mocht er toch zijn, die Sebna? De hofmaarschalk van Hizkia, koning van Juda?

Zeg van dien man geen kwaad....

En scheld hem ook geen parvenu.

Zeker, hij is het. Maar is het wel een scheldwoord: parvenu? Of is het een eertitel? Hij is er dan toch maar gekomen. De man, die geen vader heeft hier, en die geen erfbijl heeft hier, en die van buiten is gekomen tot het heilige volk en de heilige stad, ik zeg, dat die man er wezen kan. Hij heeft talent en wijskracht; anders zou hij het zoover niet gebracht hebben.

Ik houd van parvenu's. Zij doen wat, en zij kunnen wat.

Nu, Sebna laat zich een graf uithouwen in de hoogte. Dat wil zeggen: niet op de algemeene begraaftplaats, waar zij geborgen worden, die niet tot de geslachten behooren, maar: in de hoogte, bij den adel, misschien wel bij de koningen.

Hij heeft onder de hovelingen verkeerd bij zijn leven; waarom zou hij het ook niet doen in zijn dood?

* * *

Maar Jesaja wordt ook voor Sebna de groote tegenspreker.

Wat hebt gij hier? Hebt gij hier erfrecht?

Neen. Gij zijt geen Abrahamskind van geboorte. Wien hebt gij hier? Kunt gij uw stamboom noemen?

Neen! Gij zijt een vreemdeling; gij kunt niet eens uw vader noemen!